



STOWARZYSZENIE NOTARIUSZY RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Zarząd Główny ul. L. Rydygiera 17 lok. U01; 01-793 Warszawa

tel./fax. 22 827-13-45; 22 827-01-94

KRS - 0000113857 • www.rejent.com.pl • e-mail: snrp@rejent.com.pl

L. Dz. 114 /2020

Warszawa, dnia 16 listopada 2020r.

**Szanowny Pan
Paweł Szefernaker
Sekretarz Stanu w Ministerstwie
Spraw Wewnętrznych i Administracji**

Zarząd Główny Stowarzyszenia Notariuszy RP, w odpowiedzi na pismo nr DP-WLM-0231-77/2020/MJ z dn. 24 września 2020 roku, nadesłane przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji, w dniu 25.09.2020 roku, w przedmiocie zaopiniowania projektu ustawy o zmianie ustawy o dowodach osobistych oraz niektórych innych ustaw (UC57), **w załączeniu przesyła odpis uchwały Zarządu Głównego SNRP nr 60/X/2020 z dnia 16.10.2020r**

W imieniu Zarządu

Izabella Soroko – Borska

Członek Zarządu

Anna Dańko – Roesler

Prezes Zarządu

Uchwała Nr 60 / X / 2020
Zarządu Głównego Stowarzyszenia Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej
podjęta drogą obiegową w dniu 16.10.2020 r.

w sprawie zaopiniowania projektu ustawy o zmianie ustawy o dowodach osobistych oraz niektórych innych ustaw (UC57)

§ 1.

Zarząd Główny Stowarzyszenia Notariuszy RP w związku z otrzymanym od Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji, w dniu 25 września 2020 roku pismem w sprawie wyrażenia opinii o projekcie ustawy o zmianie ustawy o dowodach osobistych oraz niektórych innych ustaw (UC57) - dalej „Projekt” - **postanawia** zgłosić następujące uwagi do przesłanego Projektu:

I. w projektowanym art. 7 ustępom 1 i 2 nadać brzmienie:

1. Dowód osobisty wydany osobie, która nie ukończyła 15. roku życia, jest ważny przez okres 5 lat od daty jego wydania.
2. Dowód osobisty wydany osobie, która ukończyła 15. rok życia, jest ważny przez okres 10 lat od daty jego wydania.

II. projektowanemu art. 29b nadać brzmienie:

Organ gminy, w przypadku ubiegania się o wydanie dowodu osobistego przez osobę, która nie posiada ważnego dowodu osobistego lub ważnego dokumentu paszportowego i nie ma innego dokumentu zawierającego fotografię lub w przypadku uzasadnionych wątpliwości co do tożsamości osoby, której ma być wydany dowód osobisty, jej obywatelstwa, a także innych danych niezbędnych do złożenia wniosku o wydanie dowodu osobistego, potwierdza te dane w rejestrze stanu cywilnego, centralnym rejestrze danych o nabyciu i utracie obywatelstwa polskiego lub może żądać przedłożenia dokumentu potwierdzającego posiadanie obywatelstwa polskiego. W takim przypadku sprawdza się również czy odciski palców osoby ubiegającej się o dowód osobisty nie znajdują się w Rejestrze Dowodów Osobistych.

III. projektowanemu art. 30a nadać brzmienie:

Organ gminy potwierdza tożsamość pełnomocnika odbierającego dowód osobisty, na podstawie dowodu osobistego, ważnego dokumentu paszportowego lub danych zawartych w Rejestrze Dowodów Osobistych. W każdym przypadku potwierdzenia danych pełnomocnika zawartych w Rejestrze Dowodów Osobistych potwierdza się je na podstawie zdjęcia lub odcisków palców.

IV. art. 49a nadać brzmienie:

Sąd wydający postanowienie o ubezwłasnowolnieniu częściowym lub całkowitym z chwilą jego uprawomocnienia niezwłocznie informuje organ dowolnej gminy o ubezwłasnowolnieniu całkowitym lub częściowym przesyłając odpis prawomocnego orzeczenia sądu w tej sprawie.

Uzasadnienie

I. Jednym z podstawowych obowiązków notariusza przy dokonywaniu czynności notarialnych jest obowiązek stwierdzenia tożsamości osób biorących udział w czynności – wynikający z art. 85 § 1 ustawy z dnia 14 lutego 1991 roku Prawo o notariacie (t.j. Dz. U. 2020r., poz.1192) – dalej w skrócie „pr.not.”. Stwierdzenie to powinno nastąpić na podstawie prawem przewidzianych dokumentów (art. 85 § 1 pr.not.), a więc przede wszystkim na podstawie dowodów osobistych.

Notariusz stwierdzając tożsamość osoby biorącej udział w czynności ocenia dane zawarte w warstwie graficznej dowodu osobistego, a więc przede wszystkim konfrontuje wizerunek twarzy w dowodzie osobistym z wyglądem osoby biorącej udział w czynności.

Największe zmiany w wyglądzie człowieka zachodzą przed 20 rokiem życia, w tym po tzw. okresie dojrzewania. Jeżeli przed notariuszem stawi się na przykład osoba dwudziestodwuletnia, której wydano dowód osobisty w trzynastym roku życia, różnica pomiędzy wizerunkiem twarzy zawartym w dowodzie osobistym, a obecnym wyglądem takiej osoby, jest tak znacząca, że w znakomitej większości przypadków stwierdzenie tożsamości w sposób niebudzący wątpliwości w zasadzie jest niemożliwe. Prócz zmiany rysów twarzy pomiędzy wiekiem dziecięcym a dorosłością, istotną rolę odgrywają ponadto na przykład zmiana fryzur osób dorosłych czy zarost twarzy u mężczyzn. Fotografie odzwierciedlające wizerunek

twarzy w dowodach osobistych są czarno-białe, a w warstwie graficznej dowód nie zawiera obecnie koloru oczu. Możliwości niewątpliwego stwierdzenia tożsamości osoby przez notariusza w takich przypadkach są bardzo ograniczone.

Z powyższych względów z aprobatą należy przyjąć przywrócenie do warstwy graficznej dowodu osobistego odwzorowania podpisu osoby, która ukończyła 12 rok życia, z wyjątkiem osoby, która nie może złożyć podpisu (projektowany art. 12 ust. 1 pkt 1 lit. j). Notariusz może porównać w takich przypadkach wzór podpisu na dowodzie z podpisem składanym na dokumencie notarialnym, jednakże i wówczas najczęściej podpis trzynastoletniego dziecka zasadniczo różni się od podpisu osoby dorosłej.

W trosce o zwiększenie bezpieczeństwa obrotu prawnego uzasadnione jest zatem wydłużenie do 15 lat wieku osób, którym dowody będą wydawane z dziesięcioletnim okresem ważności.

Proponowana zmiana nie narusza przy tym art. 4 Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1157 z dnia 20 czerwca 2019 r. w sprawie poprawy zabezpieczeń dowodów osobistych obywateli Unii i dokumentów pobytowych wydawanych obywatelom Unii i członkom ich rodzin korzystającym z prawa do swobodnego przemieszczania się.

II. W nowelizacji proponuje się wprowadzić w art. 29a ust. 1 pkt 3 procedurę wydania dowodu osobistego osobie, która nie ma ważnego dowodu osobistego lub ważnego dokumentu paszportowego, ani nie można dokonać sprawdzenia zgodności odcisków palców zamieszczonych w warstwie elektronicznej dowodu osobistego z odciskami palców tej osoby. Można postawić zatem pytanie co w sytuacji, kiedy osoba taka nie ma innego dokumentu zawierającego fotografię i nie znajdzie zastosowania art. 29a ust. 2 w brzmieniu proponowanym w nowelizacji. Jedynym sposobem, który pozostaje na ustalenie tożsamości takiej osoby to zastosowanie w proponowanym brzmieniu art. 29a ust. 3 zgodnie, z którym organ gminy, w celu potwierdzenia tożsamości osoby ubiegającej się o wydanie dowodu osobistego może dodatkowo żądać podania: nazwiska rodzowego i poprzednio noszonego nazwiska, jeżeli były zmieniane oraz nazwiska, w tym rodzowego i imienia (imion) rodziców. W ocenie ZG SNRP to zbyt mało by ustalić tożsamość osoby bez żadnego dokumentu. Co prawda obecnie mało kto nie posiada dokumentu ze zdjęciem. Można sobie jednak wyobrazić sytuację, w której osoby niedbające o swoje dokumenty gotowe byłyby

odpłatnie „udostępnić” możliwość uzyskania dowodu osobistego zawierającego ich dane ze zdjęciem osoby, która zgłosi się po dowód „na jej dane” znając te wszystkie informacje (dane), których wymaga ustawa. W sytuacji gdy w Rejestrze Dowodów Osobistych nie ma jeszcze zdjęcia i odcisków tej osoby mogłoby wtedy dojść do wydania prawdziwego dowodu, z prawdziwymi danymi, ale zdjęciem (i odciskami w warstwie elektronicznej) innej osoby, która może się nim posłużyć w nieczym celu. Taka obawa rodzi przekonanie, że w omawianej sytuacji obligatoryjnie zastosowanie powinna mieć procedura określona w proponowanym art. 29b oraz weryfikacja czy odciski palców wnioskodawcy (w powyżej opisanej sytuacji) nie znajdują się już w Rejestrze Dowodów Osobistych (co byłoby szerszą procedurą niż tylko sprawdzenie czy są odciski osoby, której dane zostały podane we wniosku).

Istnieje silna potrzeba, aby uzyskanie dowodu osobistego było procedurą stosunkowo łatwą, przyjazną dla obywateli. Należy jednak zwrócić uwagę na fakt, że zbyt uproszczona procedura stwarzać będzie realne zagrożenie wydawania dowodów osobom nieuprawnionym, chcącym się nimi posłużyć w celach przestępczych, co zwłaszcza w okresie wzmożonego wzrostu tzw. „cyberprzestępczości” może stać się zjawiskiem wcale niemarginalnym. W interesie ogólnospołecznym jest więc właściwe wyważenie skutków uproszczenia procedury wydawania dowodów z ochroną obywateli przed zagrożeniem występowania w obrocie prawnym osób posługujących się dowodami wydanymi w sposób nieuprawniony.

III. Podobna do powyższej refleksja towarzyszy sytuacji wydaniu dowodu pełnomocnikowi, o którym mowa w proponowanym art. 30a nowelizacji.

IV. Pozytywnie należy ocenić wprowadzenie w art. 46 ust. 1 punktu 4c. Zmiana ta nasuwa jednak następujące spostrzeżenie. W świetle art. 49a ustawy o dowodach osobistych „Kurator lub opiekun prawny posiadacza dowodu osobistego powiadamia niezwłocznie organ dowolnej gminy o ubezwłasnowolnieniu całkowitym lub częściowym posiadacza dowodu osobistego, w którego dowodzie osobistym w warstwie elektronicznej został zamieszczony certyfikat podpisu osobistego, okazując prawomocne orzeczenie sądu w tej sprawie.” Czy obowiązek ten nie powinien ciążyć jednak na sędzię wydającym orzeczenie o ubezwłasnowolnieniu? Wszakże nie zawsze kuratorami lub opiekunami są osoby znające przepisy i nie zawsze dopełnią ten obowiązek, bo mogą o nim po prostu nie wiedzieć. W związku

z tym proponuje się dołączenie do nowelizacji również zmiany w obrębie art. 49a ustawy.

§ 2.

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Podpisy członków ZGSNRP znajdują się na oryginale uchwały.

Za Zarząd

Izabella Soroko – Borska

rebecca Lorb - Dome

Członek Zarządu

Anna Dańko – Roesler

Anna Dańko - Roesler

Prezes Zarządu

